

היחסים עם ארה"ב, המתרחקות בשטחים והגרעין האיראני: אלו האיומים המרכזיים על ישראל לשנת 2023

דו"ח מיוחד שהוגש לנשיא הרצוג מצביע על פגיעה אפשרית ביחסי ישראל-ארצות הברית, כאיום המרכזי לביטחון המדינה. "זירה שמדאיגה במיוחד היא "הזירה הפנימית", ציין הרצוג

אנה ברסקי / 23.1.23

דו"ח מיוחד שהוגש היום (שני) לנשיא המדינה יצחק הרצוג, סוקר את האיומים האסטרטגיים וההערכה האסטרטגית לישראל של המכון למחקרי ביטחון לאומי לשנת 2023. את הדו"ח הגישו חוקרות וחוקרי המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS), בראשות ראש המכון, פרופ' מנואל טרכטנברג ומנהל המכון, אלוף (במיל) תמיר הימן.

האתגר המרכזי עליו חוקרי המכון מצביעים לשנה הקרובה הוא סכנה סכנה לפגיעה ביחסים עם ארצות הברית. "התעצמות הקיטוב וההקצנה משני צדי המתרס הפוליטי בתוך ארצות הברית שוחקים את המערך הפוליטי תומך ישראל. אחיזתו של המחנה הפרוגרסיבי בדור הצעיר, השולל את הלגיטימציה של ישראל והציונות, בהיותה, לתפיסתו, ביטוי לעליונות לבנה-קולוניאליסטית, לצד העצמת האנטישמיות והגזענות, מאתגרות את הלגיטימציה והמעמד שמהם נהנתה ישראל בארצות הברית לאורך שנים רבות", נכתב.

הדו"ח מציין כי יחסי המדינות הם מ"אבני היסוד של הביטחון הלאומי של ישראל", וכי מהלכים ישראלים שיתפסו כפגיעה בדמוקרטיה ו"ישנו את דפוס היחסים עם הפלסטינים, וכן צעדים שיצטיירו כהזדהות לא מספקת עם ארצות הברית והמערב בהקשר התחרות מול סין ורוסיה, יפגעו ביחסים אלו.

הסיכון האסטרטגי השני עליו מצביעים החוקרים היא תוכנית הגרעין האיראנית. על כך נכתב: "מדובר באיום החיצוני הפוטנציאלי החמור ביותר על ישראל. תוכנית הגרעין של איראן נמצאת כיום במצב המסוכן ביותר שלה מאז ומעולם והיא במרחק קצר ביותר ממצב של מדינת סף גרעינית. לכך יש להוסיף את המשך ההתבססות של איראן והתחרנות האזורית שלה. גם בתחום הגרעין וגם בתחום ההצטיידות הקונבנציונאלית של איראן, שנת 2023 תסמן החמרה נוספת במצב".

כמו כן, הדו"ח מצביע על הזירה הפלסטינית כזירה נפיצה, בעיקר עקב תום עידן אבו מאזן, שנראה קרוב מתמיד. "כל זאת, בשעה שהולך ומחריף האיום האסטרטגי החמור הגלום בגלישה למציאות של מדינה אחת, שתסכן את זהותה היהודית-דמוקרטית של ישראל", הוסיפו.

בנוסף, החוקרים מציינים כי הקיטוב בחברה הישראלית, מחליש את החוסן החברתי, שמהווה "רכיב קריטי ביכולת ההתמודדות של ישראל עם האיומים החיצוניים עליה". עוד נכתב כי "המתחים הגואים בין ערבים ליהודים במדינה וההקצנה הלאומנית הם אתגרים משולבים ומשמעותיים" אף הם.

נשיא המדינה התייחס לממצאי הדו"ח: "הדו"ח שלכם מתאר תשומות אזוריות, ביטחוניות ומדיניות, אך מראה גם אופטימיות ותקווה. בעת הנוכחית מתבהרת ההבנה האזורית שהעתיד של המזרח התיכון הוא במידה רבה עתיד של שותפויות. גם מול האיום האיראני וגורוריותו המסוכנות באזור שיתוף הפעולה עם ידידיו חיוני. לא רק למען אזרחי ישראל, אלא למען תושבי המזרח התיכון כולם. זהו אינטרס אזורי מהמעלה הראשונה".

עוד הוסיף כי "זירה שמדאיגה במיוחד היא הזירה שאתם מכנים בדוח "הזירה הפנימית". ביטחונה של מדינת ישראל כרוך באופן הדוק בחוסן הלאומי שלה. אנו נמצאים בתקופת משבר ועימות פנימי מסוכנים במיוחד, וביכולתנו להתמודד ולהכיל את חילוקי הדעות העמוקים ביותר, בלי לוותר על האמונה שלנו בעצמנו".